

POSUDEK

disertační práce PhDr. Evy Dragomirecké „Prediktory kvality života ve vyšším věku“

Disertace PhDr. Evy Dragomirecké je věnována odborně i společensky aktuální a významné problematice, otázkám kvality života v období stárnutí a stáří. Práce byla předložena k posouzení a obhajobě v rozsahu 81 str. vlastního textu, 3 str. prezentací (článků, abstrakt a přednášek) výsledků projektů Evropské komise a IGA MZ ČR autorky a jejích spolupracovníků, které autorka použila pro empirickou část své práce, 9 str. soupisu použité literatury a 19 str. příloh, obsahujících kopie použitých dotazníků WHOQOL-BREF, WHOQOL-OLD, AAQ, GDS a Formulář sociodemografických údajů.

Disertace je členěna na teoretickou (32 str.) a empirickou (47 str.) část. Teoretická část práce obsahuje tři hlavní kapitoly: první je věnována otázkám stárnutí a stáří z hlediska demografického, sociologického a psychopatologického a je zakončena úvahou o podobě zdravého stárnutí. Druhá kapitola je věnována pojmu „kvalita života“ – jeho současnému vymezení a kontextu, filosofickému zázemí, vztahu k příbuzným pojmům a způsobům měření, třetí kapitola přináší informace o kvalitě života v období stárnutí a stáří, způsobech jejího měření a o některých národních i mezinárodních výzkumech v této oblasti včetně projektu WHOQOL-OLD. Zde je třeba ocenit mj. přehled relevantních dotazníků kvality života určených pro populaci seniorů.

Empirická část práce obsahuje celkem čtyři kapitoly. První z nich a celkově čtvrtá přináší základní informace o metodice práce, přehled formulovaných hypotéz, informace o projektu WHOQOL-OLD, souboru respondentů, použitých metodách a realizaci sběru dat. První část šetření u souboru pražské populace ve věku nad 59 let (N=325) a výběrového souboru pražské populace ve věku 18 – 59 let (N=310) byla realizována na zakázku, dodavatelsky agenturou INRES-SONES, druhá část šetření byla uskutečněna u souboru posluchačů Univerzity třetího věku – U3V (N=155, resp. po kontrole a úpravách N=105). Druhá kapitola empirické části práce (celkově pátá) přináší přehled získaných výsledků z hlediska vlivu jednotlivých proměnných na kvalitu života, porovnání kvality života souboru seniorů a mladšího souboru, přehled prediktorů kvality života a porovnání souboru posluchačů U3V a výběrového souboru

nad 59 let. Šestá kapitola přináší interpretaci výsledků, probírá rekapitulaci hypotéz a obsahuje též diskusi a v sedmé kapitole jsou shrnuty závěry práce.

Disertační práce shrnuje výsledky dlouhodobé práce autorky v oblasti hodnocení kvality života a je významným zdrojem informací o teoretických východiscích i o realizovaných výzkumných projektech v této oblasti u nás i v zahraničí. Práce je sepsána přehledně a srozumitelně, na vysoké odborné úrovni a velmi dobrou češtinou. Pokud jde o výsledky empirické části, práce přinesla kromě některých všeobecně očekávaných výsledků typu „u osob se zdravotními potížemi je kvalita života nižší“ také potvrzení předpokladu, že kvalita života je predikována souborem proměnných, nikoli jedním faktorem. Zjištění, že účastnice vzdělávání na U3V dosahovaly ve většině sledovaných oblastí kvality života lepších výsledků než ženy ve výběrovém souboru běžné populace potvrzuje předpoklad, že zapojení do systému celoživotního vzdělávání reprezentuje i ve vyšším věku kromě vlastní potřeby vzdělávání též aktivní životní strategii směřující k naplňování potřeby sebeaktualizace, eliminaci rizika sociální izolace a rozvoji sociální opory.

Z celkem 14 formulovaných hypotéz bylo úplně či částečně potvrzeno 12, jedna hypotéza nemohla být pro malý počet případů ověřena a jedna – o nezávislosti kvality života na stupni dosaženého vzdělání – byla zamítnuta.

K práci mám následující připomínky:

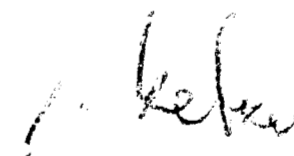
1. Vzhledem k významu tématu a povaze práce bych očekával rozsáhlejší teoretickou část, obsahující též mezioborový pohled na konstrukt „kvalita života“ (mj. ekonomické, sociologické, psychologické, ekologické a medicínské pojetí kvality života) včetně rozsáhlejšího přehledu jeho historického vývoje.
2. Soubor respondentů byl získán pouze z pražské populace s výraznou převahou žen (v souboru posluchaček U3V po vyloučení 12 mužů šlo dokonce pouze o ženy), což nepochybně mohlo mít vliv na získané výsledky.
3. V textu práce se vyskytují některé drobné citační nepřesnosti, většinou založené na citaci pouze prvního autora u publikací více autorů – viz např. Kožnarová, 2003 na str. 36 (v soupisu literatury je však uvedena Kožnarová, Dragomirecká, Hrachovinová, Saudek, 2003), nebo Laidlaw, 2006 na str. 54 (v soupisu literatury uvedeno Laidlaw, Power, Schmidt, 2006), podobně Payne 2002 a 2002 na str. 35 (v soupisu literatury Payne a kol.) atd.

R. Veenhoven z Erasmus University v Rotterdamu, zabývající se studiem osobní pohody, štěstí a kvality života není žena (viz str. 29, 32 atd.), ale muž a

jeho křestní jméno není Ruth, nýbrž Ruut.

Závěrem konstatuji, že disertační práce PhDr. Evy Dragomirecké podle mého názoru splňuje požadavky kladené na disertační práce a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 14. 5. 2007

doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.